

Mateusz Lewandowski

Perspektywy zastosowań systemu informacji przestrzennej w obszarze więziennictwa

Perspectives of Spatial Information System Applications in Prisons

Systemy informacji przestrzennej są powszechnie stosowane w różnych obszarach ludzkiej aktywności. Potencjalny obszar ich zastosowania stanowi także system penitencjarny w Polsce. W wyniku przeprowadzonych badań opisano ewentualne obszary użycia wybranych funkcjonalności GIS w obszarze więziennictwa. W tym celu zastosowano teoretyczne metody badawcze, tj.: analiza, synteza, porównywanie, uogólnianie i wnioskowanie. W rezultacie przeprowadzonych badań poczyniono konstatację, iż systemy informacji przestrzennej są wykorzystywane podczas realizacji zadań służbowych przez niektóre grupy dyspozycyjne w Polsce, np. Policję i Państwową Straż Pożarną. W innych państwach (np. USA) znajdują zastosowanie również w obszarze penitencjarystyki. Nasuwa się zatem wniosek, że mogą okazać się użytecznym narzędziem dla Służby Więziennej.

Słowa kluczowe: Służba Więzienna, system informacji przestrzennej, grupy dyspozycyjne, polski system penitencjarny, amerykański system penitencjarny

Spatial information systems are widely used in various areas of human activity. The potential area of their application is also the penitentiary system in Poland. As a result of the conducted research, possible areas of use of selected GIS functionalities in the area of prisons were described. For this purpose, theoretical research methods were used, i.e.: analysis, synthesis, comparison, generalisation and inference. As a result of the research carried out, it was concluded that spatial information systems

are used in the performance of official tasks by some disposition groups in Poland, e.g. Police and the State Fire Service. In other countries (e.g. USA) is also applicable in the area of penitentiary. It is therefore concluded that they may prove to be a useful tool for the Prison Service.

Key words: Prison Service, spatial information system, disposition groups, Polish penitentiary system, American penitentiary system

Wprowadzenie

Systemy geoinformacyjne umożliwiają zapis danych przestrzennych w logicznej strukturze, wszechstronną ich analizę oraz wizualizację. Służą do opisu, wyjaśniania i przewidywania rozkładu przestrzennego zjawisk geograficznych¹. Pierwszy system informacji przestrzennej o nazwie „Canada Geographic Information System” został opracowany przez Kanadyjską Agencję Inwentaryzacji Gruntów w 1963 r. Od tego czasu znaleziono różne obszary zastosowań dla omawianych systemów. Stosunkowo szybko dostrzeżono ich użyteczność w sektorze bezpieczeństwa. Już w latach 60. ubiegłego wieku departamenty Policji w Stanach Zjednoczonych Ameryki zaczęły tworzyć mapy przestępczości w celu identyfikacji wzorców przestępczości². Współcześnie, systemy geoinformacyjne są wykorzystywane m.in. w siłach zbrojnych, zarządzaniu kryzysowym czy analizie kryminalistycznej³. Ich implementacja przynosi wiele pożytku dla korzystających z nich podmiotów. W tym kontekście postawiono pytanie badawcze, w jakich obszarach systemy geoinformacyjne mogą znaleźć zastosowanie w obszarze więziennictwa. Postanowiono włączyć się do dyskursu naukowego, próbując udzielić odpowiedzi na to pytanie problemowe poprzez analizę literatury przedmiotu i wykorzystanie teoretycznych metod badawczych, zwłaszcza: analizy, syntezy, porównywania, uogólniania i wnioskowania. Celem podjętych badań było opisanie potencjalnych obszarów zastosowań systemu informacji przestrzennej w obszarze więziennictwa. Jest to ważne, ponieważ może przyczynić się

---

¹ D. Gotlib, A. Iwaniak, R. Olszewski, *GIS: obszary zastosowań*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 9.

² J. Russo, *Geographic information systems: helping corrections inside and outside prison walls*, „Corrections Today” 2001, vol. 63, no. 7.

³ Zob. D. Gotlib, A. Iwaniak, R. Olszewski, *op. cit.*

do podniesienia poziomu bezpieczeństwa społeczeństwa oraz porządku w aresztach śledczych i zakładach karnych.

Teoretyczne aspekty systemu informacji przestrzennej

System informacji przestrzennej to „system pozyskiwania, gromadzenia, weryfikowania, integrowania, analizowania, transferowania i udostępniania danych przestrzennych. W szerokim rozumieniu obejmuje on metody, środki techniczne, w tym sprzęt i oprogramowanie, bazę danych przestrzennych i organizację, zasoby finansowe oraz ludzi zainteresowanych jego funkcjonowaniem”⁴.

Rysunek 1. Komponenty systemu informacji przestrzennej

Źródło: A. Głazek, A. Foks-Ryznar, M. Milczarek, M. Niedzielko, J. Ryzenko, *Geoinformacja w zarządzaniu kryzysowym i ratownictwie w Polsce*, Centrum Informacji Kryzysowej Centrum Badań Kosmicznych Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2015, s. 9.

Technologie geoinformacyjne zasilane są wieloma rodzajami danych, pochodzących z różnych źródeł. Do podstawowych z nich należą dane teledetekcyjne i systemy nawigacji satelitarnej.

⁴ A. Głazek, A. Foks-Ryznar, M. Milczarek, M. Niedzielko, J. Ryzenko, *Geoinformacja w zarządzaniu kryzysowym i ratownictwie w Polsce*, Centrum Informacji Kryzysowej Centrum Badań Kosmicznych Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2015, s. 8.

Teledetekcja lotnicza i satelitarna, czyli nauka zajmująca się pozyskaniem, przetwarzaniem i interpretowaniem danych lotniczych i satelitarnych dostarcza dużej ilości informacji przestrzennych⁵. W licznych serwisach internetowych dostępne są wysokorozdzielcze dane satelitarne oraz połączone z nimi dwu- i trójwymiarowe mapy sieci komunikacyjnej, ukształtowania terenu oraz lokalizacji ważnych miejsc⁶. Dane pozyskane z pułapu lotniczego to natomiast najczęściej dane, wykonywane na konkretne zlecenie. Zaletą tych danych jest ich rozdzielczość przestrzenna – piksel od kilku centymetrów do kilku metrów w zależności od wysokości lotu i parametrów kamery. Taka rozdzielczość przestrzenna powoduje, że zdjęcia lotnicze są bardzo dobrym materiałem do wizualnej interpretacji konkretnych obiektów. Wadą zdjęć lotniczych może być ich cena – chociaż jest ona zależna od wielkości obszaru, który chce się pokryć zdjęciami lotniczymi oraz od wykorzystanej technologii⁷. Dane teledetekcyjne w przeszłości miały przede wszystkim zastosowanie wojskowe. Współcześnie są łatwo osiągalne dla wszystkich użytkowników komputerów i telefonów komórkowych, a ich wykorzystanie jest znacznie szersze.

Równie popularnym źródłem danych co dane teledetekcyjne są systemy nawigacji satelitarnej. Są to systemy przeznaczone do dokładnego wyznaczenia położenia punktu lub poruszającego się obiektu w trzech wymiarach na podstawie pomiaru przez odbiornik czasu podróży sygnału radiowego od satelity do anteny odbiornika. Do wyznaczenia współrzędnych niezbędne jest przetworzenie sygnałów pochodzących przynajmniej z czterech satelitów, a także znajomość ich położenia w trakcie wykonywania pomiarów. Każdy system nawigacji satelitarnej składa się z trzech segmentów: (1) kosmicznego (tj. satelitów nadających sygnały nawigacyjne), (2) kontrolnego (naziemnych ośrodków monitorujących funkcjonowanie segmentu kosmicznego), (3) użytkownika (a więc wszystkich odbiorników śledzących segment kosmiczny)⁸. Systemy globalne to: GPS, Galileo, Compass, Glonass. Szczególnie interesujący wydaje się być europejski system Galileo. Oprócz bezpłatnego serwisu otwartego, dostępnego dla każdego użytkownika, oferuje on odpłatny serwis komercyjny gwarantujący dostęp do dwu dodatkowych zaszyfrowanych sygnałów zapewniających większą przepustowość danych i większą

---

⁵ Ibidem, s. 16.

⁶ <https://zoz.cbk.waw.pl/zrodla-danych-satelitarnych/> (dostęp: 22.05.2022).

⁷ A. Głazek, A. Foks-Ryznar, M. Milczarek, M. Niedzielko, J. Ryzenko, *op. cit.*, s. 17.

⁸ <https://geoforum.pl/GNSS/definicja> (dostęp: 22.05.2022).

dokładność lokalizacji oraz serwisu regulowanego publicznie (PRS – Public Regulated Service) o kontrolowanym dostępie, przeznaczonego dla użytkowników z dziedziny administracji publicznej, bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego. Serwis PRS jest oparty o kodowane sygnały gwarantujące wiarygodność i ciągłość dzięki zabezpieczeniu przed działaniem systemów zakłócających i próbami przejęcia (fałszowania) sygnału oraz zapewnieniu nieograniczonego geograficznie i nieprzerwanego dostępu do sygnałów lokalizacyjnych i czasu nawet w przypadku zablokowania innych usług Galileo⁹.

W odniesieniu do Służby Więziennej racjonalnym wydaje się wykorzystanie danych teledetekcyjnych i systemu nawigacji satelitarnej Galileo, którego niektóre funkcje są udostępnione wyłącznie podmiotom odpowiedzialnym za zapewnienie bezpieczeństwa, w tym grupom dyspozycyjnym.

Zastosowania systemów informacji przestrzennej w innych grupach dyspozycyjnych

Dominującym obszarem zastosowania systemów informacji przestrzennej jest administracja publiczna. W urzędach rejestruje się znaczne ilości danych o charakterze przestrzennym. Są to głównie informacje gromadzone w urzędowych rejestrach, pochodzące z kilku obszarów tematycznych. Jakość i aktualność tych danych jest kluczowa dla poprawnej realizacji statutowych celów jednostek oraz wspierania procesów decyzyjnych¹⁰.

Systemy informacji przestrzennej dają szerokie możliwości na podniesienie sprawności działań prowadzonych w sektorze bezpieczeństwa. W Polsce coraz powszechniej korzystają z oferowanych rozwiązań grupy dyspozycyjne, tj.: Pogotowie Ratunkowe, Policja, Straż Pożarna oraz Straż Miejska. Przykłady zastosowań systemów informacji przestrzennej w działaniach grup dyspozycyjnych są następujące¹¹:

---

⁹ A. Głazek, A. Foks-Ryznar, M. Milczarek, M. Niedzielko, J. Ryzenko, *op. cit.*, s. 31.

¹⁰ J. Ładysz, *Technologia GIS w inżynierii bezpieczeństwa*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych imienia generała Tadeusza Kościuszki, Wrocław 2015, s. 91.

¹¹ <http://www.informacjakryzysowa.pl/nowe-technologie-w-zarządzaniu-kryzysowym/systemy-gis-w-ratownictwie> (dostęp: 20.11.2023).

- zarządzanie, a zwłaszcza planowanie działań w perspektywie strategicznej, operacyjnej i taktycznej;
- lokalizacja docelowego miejsca podróży (np. miejsca zdarzenia) i określenie optymalnej drogi dojazdu oraz nawigowanie w terenie;
- wyznaczenie strefy występowania i zasięgu zagrożenia;
- informacja o otoczeniu, obiektach i elementach infrastruktury w pobliżu miejsca zdarzenia;
- analizy związane ze zdarzeniami na podstawie danych gromadzonych w bazach – uchwycenie zależności przestrzennych i czasowych, powiązanie ze sobą zdarzeń;
- dostosowywanie sił i środków do charakteru zdarzenia;
- monitorowanie pozostających w dyspozycji sił i środków;
- zarządzanie i wspomaganie prowadzenia działań;
- zdalne przydzielanie zadań;
- pozyskiwanie informacji do analizy problemu i znalezienia metody jego rozwiązania;
- nawigacja w terenie;
- planowanie poszukiwań osób zaginionych, podejrzanych o popełnienie przestępstwa z wykorzystaniem statystyk zachowań;
- typowanie obszarów o największym prawdopodobieństwie występowania osoby zaginionej/poszukiwanej/podejrzanej;
- sprawdzanie dokładności przeszukania terenu.

Wykorzystanie systemów informacji przestrzennej w amerykańskim systemie penitencjarnym

Szerokie możliwości zastosowania systemów informacji przestrzennej w obszarze więziennictwa są w różnym stopniu wykorzystywane w poszczególnych stanach Stanów Zjednoczonych Ameryki.

W badaniu przeprowadzonym przez Jeffa Mellow, Melinę D. Schlager i Joela M. Caplan¹² opisano wykorzystanie systemu informacji przestrzennej do oceny wielkości potrzeb osób warunkowo zwolnionych z odbywania pozostałej części kary pozbawienia wolności w zakładzie

---

¹² J. Mellow, M.D. Schlager, J.M. Caplan, *Using GIS to evaluate post-release prisoner services in Newark, New Jersey*, „Journal of Criminal Justice” 2008, no. 36, p. 416–425.

karnym w Newark w stanie New Jersey w odniesieniu do istniejącego w regionie wsparcia instytucjonalnego. W badaniu wzięto pod uwagę stopień zaspokojenia potrzeb oraz dostępność pomocy instytucjonalnej, uwzględniając kryterium odległości podmiotów świadczących tego typu usługi byłym osadzonym, od miejsca ich zamieszkania.

Kalifornia jest jednym z pierwszych stanów, w którym opracowano zbiór danych geoinformacyjnych (część bazy danych) w obszarze więziennictwa. Zbiór ten jest częścią California Environmental Information Catalog. Został on opracowany we współpracy z California Geographic Information Association i Federal Geographic Data Committee. Zawiera informacje o lokalizacji więzień kalifornijskich i zakładów poprawczych. Kalifornijskie jednostki penitencjarne zostały odwzorowane za pomocą systemu informacji przestrzennej, aby pomóc lokalnym departamentom planowania poprzez dostarczenie danych na temat więzień i więźniów¹³.

Systemy informacji przestrzennej są użyteczne w kontekście wykonywania kar izolacyjnych, ale znajdują również zastosowanie w odniesieniu do probacji. Mogą wspomagać planowanie oraz dokonywanie podziału zasobów. Lokalizacja podmiotów świadczących usługi wobec osób odbywających kary nie izolacyjne powinna być uzależniona od wielkości ich populacji na danym obszarze. Rezultaty badań przeprowadzonych przez Joe Russo wskazują także na to, że wykorzystanie potencjału systemów informacji przestrzennej w obszarze więziennictwa może przyczynić się do skuteczniejszego sprawowania kontroli nad przestępcami seksualnymi¹⁴.

Potencjalne obszary wykorzystania systemów informacji przestrzennej w polskim systemie penitencjarnym

Systemy informacji przestrzennej mogą znaleźć szerokie zastosowanie w polskim systemie penitencjarnym, w tym wspomóc realizację ustawowych zadań przez Służbę Więzienną¹⁵, zwłaszcza w następujących obsza-

---

¹³ Zob. J. Karuppanan, *Mapping and corrections: management of offenders with geographic information systems*, „Corrections Compendium” 2005, vol. 30, no. 1.

¹⁴ Zob. J. Russo, *op. cit.*

¹⁵ Zob. M. Lewandowski, *Zadania Służby Więziennej na rzecz bezpieczeństwa państwa – kierunki zmian*, „Wiedza Obronna” 2019, nr 1–2(266–267), s. 117–131.

rach: lokalizacja nowych jednostek penitencjarnych, lokalizacja aresztów śledczych i oddziałów śledczych w zakładach karnych, rozmieszczenie osadzonych, zatrudnienie osadzonych, lokalizacja domów przejściowych, konwojowanie osadzonych, ograniczenie negatywnego wpływu podkultury przestępczej, środki probacyjne.

Lokalizacja nowych jednostek penitencjarnych

Dostrzega się potencjał systemów informacji przestrzennej podczas planowania lokalizacji nowych jednostek penitencjarnych. Budowa jednostki penitencjarnej powinna zostać poprzedzona odwzorowaniem niezagospodarowanych i użytecznych gruntów jako możliwych miejsc do budowy, a następnie dodaniu filtrów, które pomogłyby w wykluczeniu pewnych obszarów (np. brak odpowiednich połączeń transportowych) w celu identyfikacji terenów o największym potencjale. Za pomocą systemów informacji przestrzennej można zbadać złożone, pozornie niepowiązane kryteria, takie jak charakterystyka demograficzna i wyświetlając je wszystkie w graficznym, warstwowym, przestrzennym interfejsie lub na mapie. Optymalna lokalizacja aresztu śledczego lub zakładu karnego może ułatwić rekrutację kadry penitencjarnej, pracę Policji poprzez łatwiejszy dostęp funkcjonariuszy do osadzonych podczas realizacji obowiązków służbowych oraz poprawić jakość procesu resocjalizacji poprzez ułatwienie dostępu osadzonym do osób bliskich.

Lokalizacja aresztów śledczych i oddziałów śledczych w zakładach karnych

Zgodnie z art. 208 § 5 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy¹⁶ Minister Sprawiedliwości, w drodze zarządzenia, tworzy i znosi areszty śledcze, mając na względzie istniejące potrzeby w tym zakresie. W myśl art. 208 § 6 przytoczonej ustawy Dyrektor Generalny Służby Więziennej, określa, w drodze zarządzenia, przeznaczenie aresztów śledczych, uwzględniając w szczególności potrzebę zapewnienia oraz racjonalnego wykorzystania miejsc zakwaterowania dla wszystkich tymczasowo aresztowanych. Realizacja tych czynności mogłaby być wspomagana przez system informacji przestrzennej. Należałoby powiązać osoby tymczasowo aresztowane z sądami, w których są prowadzone względem nich czynności procesowe i takie ich rozmieszczenie, które optymalizowałoby możliwość współpracy aresztów śledczych z sądami.

---

¹⁶ Dz.U. z 2021 r. poz. 53.

Rozmieszczanie osadzonych

Zgodnie z § 7 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów prowadzenia oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych¹⁷ prowadzenie oddziaływań penitencjarnych polega m.in. na odpowiednim rozmieszczeniu skazanych w miejscach zakwaterowania, pracy i nauki. W przypadku zaludnienia jednostek penitencjarnych wynoszącego w skali kraju 88%¹⁸ jest to trudne zadanie, biorąc pod uwagę dużą rotację osadzonych oraz wielość kryteriów klasyfikacyjnych skazanych. Zgodnie z art. 82 § 2 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy¹⁹ klasyfikacji dokonuje się mając na względzie w szczególności: (1) płeć; (2) wiek; (3) uprzednie odbywanie kary pozbawienia wolności; (4) umyślność lub nieumyślność czynu; (5) czas pozostałej do odbycia kary pozbawienia wolności; (6) stan zdrowia fizycznego i psychicznego, w tym stopień uzależnienia od alkoholu, środków odurzających lub psychotropowych; (7) stopień demoralizacji i zagrożenia społecznego; (8) rodzaj popełnionego przestępstwa. Warstwy utworzone na podstawie tych formalnych kryteriów, ale również nieformalnych (wyznawana religia, przynależność grupowa, rasa, pochodzenie etniczne i inne) oraz naniesione na penitencjarną mapę Polski mogłyby ułatwić proces rozmieszczania osadzonych i wpłynąć na zmniejszenie liczby konfliktów pomiędzy osadzonymi.

Zatrudnienie osadzonych

Zatrudnienie jest jedną z podstawowych form resocjalizacji osób pozbawionych wolności. Wykonywanie pracy podczas pobytu w zakładzie karnym służy utrzymaniu sprawności zawodowej, a także pomaga zdobyć nowe kwalifikacje, które będą mogły być wykorzystane po opuszczeniu zakładu karnego. Poprzez zatrudnienie kadra penitencjarna stara się kształtować u skazanych pożądane postawy, takie jak: systematyczność, sumienność, obowiązkowość, rzetelność, dokładność i umiejętność pracy w zespole. Zagospodarowanie czasu osób skazanych zapobiega ich pryzonizacji i udziałowi w podkulturze przestępczej. Nie bez znaczenia jest również aspekt ekonomiczny. Zatrudnienie podczas pobytu w zakładzie

---

¹⁷ Dz.U. z 2013 r. poz. 1067.

¹⁸ <https://www.sw.gov.pl/dzial/statystyka> (dostęp: 22.05.2022).

¹⁹ Dz.U. z 2021 r. poz. 53.

karnym pozwala na utrzymanie samodzielności ekonomicznej, spłatę posiadanych zobowiązań finansowych, świadczenie pomocy finansowej członkom rodziny, nabywanie uprawnień emerytalnych, a po opuszczeniu zakładu karnego stwarza możliwość pobierania zasiłku dla bezrobotnych²⁰. Realizowany od 2016 r. ogólnopolski program „Praca dla więźniów” m.in. zakłada zwiększenie zatrudnienia zewnętrznego osadzonych, które jest determinowane lokalnymi potrzebami rynku pracy. Za pomocą systemu informacji przestrzennej można zobrazować na mapie wszystkich potencjalnych pracodawców z regionu, a następnie osadzonych zdolnych do pracy osadzić w zakładach karnych, znajdujących się w pobliżu najbardziej chłonnych rynków pracy. Program ten zakłada również budowę na terenie zakładów karnych hal produkcyjnych. Powinny być one zlokalizowane w tych jednostkach penitencjarnych, w których okolicy potencjalnych kontrahentów jest mało lub nie są oni zainteresowani zatrudnianiem osadzonych poza terenem jednostki.

*Lokalizacja domów przejściowych*²¹

Podobnie jak w przypadku jednostek penitencjarnych czy oddziałów śledczych zakładów karnych system informacji przestrzennej może okazać się przydatny w przypadku planowania lokalizacji domów przejściowych. Mapowanie danych demograficznych i typu zabudowy może pomóc w wyborze lokalizacji. Społeczność lokalna może być przeciwna umieszczeniu takich miejsc w jej okolicy, ale jak pokazał przykład z Baltimore przytoczony przez Westerfield (1999) odpowiednia lokalizacja domów przejściowych może rozwiązać ten problem. Opracowana strategia obejmowała geokodowanie miejsc zamieszkania wszystkich byłych więźniów w stanie Maryland pochodzących z danej społeczności. Mapy pokazały, gdzie mieszkał każdy z więźniów przed aresztowaniem. Podczas prezentowania społeczności planowanych lokalizacji domów przejściowych trudno było mieszkańcom sprzeciwić się przyjmowaniu osób, które pierwotnie zamieszkiwały w ich dzielnicach²².

---

²⁰ M. Bielecki, *Ochrona godności osoby skazanej w prawie karnym wykonawczym. Wybrane aspekty*, „Zeszyty Naukowe KUL” 2018, nr 1(241), s. 171.

²¹ Zob. S. Grzesiak, *Halfway houses in The Polish Model of Social Reintegration – possibilities and limitations*, „The Prison Systems Review” 2019, nr 105, p. 33–56.

²² K. Harries, *Mapping crime: principle and practice*, National Institute of Justice, Washington 1999.

Konwojowanie osadzonych

Konwojowanie oznacza ochranianie osadzonego podczas jego przemieszczania i pobytu poza terenem zakładu. Przy pomocy systemu informacji przestrzennej można by zaplanować najbardziej efektywną trasę konwoju, uwzględniając zarazem kryterium bezpieczeństwa. Właściwe wykorzystanie dostępnych narzędzi może ułatwić eliminację zagrożeń.

Ograniczanie negatywnego wpływu podkultury przestępczej

Zgodnie z § 1 ust. 2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów prowadzenia oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych²³ podkultura przestępcza to negatywne wzorce, normy i sposoby postępowania. Zazwyczaj przyjmują charakter konfrontacyjny względem reguł i zasad powszechnie obowiązujących w jednostce penitencjarnej. Określenie za pomocą systemu informacji przestrzennej lokalizacji osadzonych uczestniczących w tak zwanym drugim życiu więzienia i połączenie każdego z nich z ich historią behawioralną, kryminalną i rangą w nieformalnej stratyfikacji społecznej pomogłoby w ich rozmieszczaniu, a tym samym w ograniczeniu ich negatywnego wpływu na pozostałych osadzonych.

Środki probacyjne

Środki probacyjne służą resocjalizacji, zazwyczaj są stosowane wobec osób zagrożonych lub skazanych na karę pozbawienia wolności. Instytucja daje szansę sprawcy na poprawę w warunkach wolnościowych, bez wykonywania kary w całości lub części albo uniknięcie kary w przypadku pozytywnego przebiegu próby przy warunkowym umorzeniu postępowania karnego. Istotną rolę w probacji odgrywają kuratorzy, na których zapotrzebowanie mogłoby być szacowane za pomocą systemów informacji przestrzennej. Na mapie można by odwzorować miejsca pobytu osób objętych dozorem kuratorskim i na tej podstawie określić ilość etatów kuratorskich niezbędnych w poszczególnych sądach. Wzajemnie powiązane dane dotyczące osób objętych dozorem kuratorskim oraz siedziby sądów umożliwiłyby utrzymywanie optymalnych proporcji.

---

²³ Dz.U. z 2013 r. poz. 1067.

Wnioski i rekomendacje

Systemy informacji przestrzennej są wykorzystywane podczas realizacji zadań służbowych przez niektóre grupy dyspozycyjne w Polsce, np. Policję, Państwową Straż Pożarną. W innych państwach (np. USA) znajdują zastosowanie również w obszarze penitencjarystyki. Wydaje się zatem, że mogą okazać się użytecznym narzędziem dla Służby Więziennej. Jednak o ich praktycznej wartości można by się przekonać wyłącznie w przypadku ich implementacji do polskiego systemu penitencjarnego. Rekomenduje się zastosowanie systemu informacji przestrzennej w trzech obszarach:

- Zastosowanie inwentaryzacyjne – lokalizacja aresztów śledczych, zakładów karnych, domów przejściowych, hal produkcyjnych, zabezpieczeń techniczno-ochronnych, rozmieszczenie osadzonych;
- Zastosowanie analityczne – ocena liczebności funkcjonariuszy w zależności od różnorodnych zmiennych np. charakteru populacji osadzonych;
- Zastosowanie wdrożeniowe – rozmieszczenie struktur Służby Więziennej w miejscach o większych potrzebach i zwiększenie ich efektywności; tworzenie map drogowych pod kątem realizacji konwojów.

Bibliografia

Publikacje:

- Bielecki M., *Ochrona godności osoby skazanej w prawie karnym wykonawczym. Wybrane aspekty*, „Zeszyty Naukowe KUL” 2018, nr 1(241).
- Głazek A., Foks-Ryznar A., Milczarek M., Niedzielko M., Ryzenko J., *Geoinformacja w zarządzaniu kryzysowym i ratownictwie w Polsce*, Centrum Informacji Kryzysowej Centrum Badań Kosmicznych Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2015.
- Gotlib D., Iwaniak A., Olszewski R., *GIS: obszary zastosowań*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
- Grzesiak S., *Halfway houses in The Polish Model of Social Reintegration – possibilities and limitations*, „The Prison Systems Review” 2019, nr 105.
- Harries K., *Mapping crime: principle and practice*, National Institute of Justice, Washington 1999.
- Karuppannan J., *Mapping and corrections: management of offenders with geographic information systems*, „Corrections Compendium” 2005, vol. 30, no. 1.
- Lewandowski M., *Zadania Służby Więziennej na rzecz bezpieczeństwa państwa – kierunki zmian*, „Wiedza Obronna” 2019, nr 1-2(266-267).
- Ładysz J., *Technologia GIS w inżynierii bezpieczeństwa*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych imienia generała Tadeusza Kościuszki, Wrocław 2015.
- Mellow J., Schlager M.D., Caplan J.M., *Using GIS to evaluate post-release prisoner services in Newark, New Jersey*, „Journal of Criminal Justice” 2008, no. 36.
- Russo J., *Geographic information systems: helping corrections inside and outside prison walls*, „Corrections Today” 2001, vol. 63, no. 7.

Akty prawne:

- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2021 r. poz. 53).
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów prowadzenia oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1067).

Netografia:

- <https://geoforum.pl/GNSS/definicja> (dostęp: 22.05.2022).
- <http://www.informacjakryzysowa.pl/nowe-technologie-w-zarzadzaniu-kryzysowym/systemy-gis-w-ratownictwie> (dostęp: 20.11.2023).
- <https://www.sw.gov.pl/dzial/statystyka> (dostęp: 22.05.2022).
- <https://zoz.cbk.waw.pl/zrodla-danych-satelitarnych/> (dostęp: 22.05.2022).

